

KUVIA: N. RASMUSSEN TÄMÄN KOKOELMAT

Tampereen Naisvoimistelijoiden valio-ryhmän esitys seuran voimistelunäytöksessä Tampereen Teatterissa 1931.

PIRKKO SAVISAARI

TAMPEREEN NAISVOIMISTELIJAT on liikuttanut tamperelaisia 120 vuotta

”Voimistele, sillä se on Sinulle tarpeellista, olet sitte nuori tai vanha, vahva tai heikko.”

Niin kehotti Tampereen Naisvoimistelijoiden lehti *Jännitystauvutus* seuran aamunkoitossa 1900-luvun alussa.

Kehotusta on noudatettu kuuliaisesti ja uskollisesti. Tampereen Naisvoimistelijat (TNV) tuli tänä syksynä toimineeksi 120 vuotta.

Liikunnan aatteelle syttyneet tamperelaisnaiset tekivät kokouksessaan 25. syyskuuta 1898 suomalaisen naisvoimisteluliikkeen historiaa perustamalla maamme toisen suomenkielisen naisvoimisteluseuran. Ensimmäinen oli perustettu Kuopioon kaksi vuotta aikaisemmin.

Rohkeitakin he olivat, sillä naisjärjestön ja vieläpä liikuntaan keskittyvän naisten järjestön perustaminen oli 1800-luvun lopulla kerrassaan tavaton-

ta. Innostuneisuuden lisäksi matkassa oli myös onnea sikäli, että toimeen ryhdyttiin juuri oikeaan aikaan. Jos perustaminen olisi viivästynyt vähänkään, sortovuosien 1899 – 1905 aikainen yhdistysten perustamiskielto olisi siirtänyt seuran synnyn vuosien päähän.

Voimistelemaan ruvettiin heti perustamiskokouksen jälkeen syksyllä 1898. Virallinen hyväksymisasiakirja seuran perustamiselle ja säännöille saatiin senaatilta tammikuussa 1899.

Voimisteluharjoituksia oli kaksi kertaa viikossa. Niitä johti **Ida Forsberg**, joka oli innostava ohjaaja. Intoa sen enempää kuin ahkeruutta ei puuttunut voimistelijoiltakaan. Siitä kertoo se, että seura antoi ensimmäisen voimistelunäytöksensä Tampereella jo seuraavana keväänä.

TNV:n ensimmäinen puheenjohtaja oli **Eva Borg**. Heti perustamisen jäl-

keen seuraan liittyivät opettajat **Anna Lilja** ja **Anna Schreck**. He olivat voimakkaita vaikuttajia ja veivät puheenjohtajina seura vankasti eteenpäin.

Tampereen Naisvoimistelijoiden toimeliaita naisia ja heistä etenkin Ann Liljaa on paljolti kiittäminen myös siitä että Suomen ensimmäinen urheiluopisto, Varala, perustettiin Tampereelle j vuonna 1909. Nimenomaan Anna Liljuurasti lujasti Varalan voimistelukodi aikaansaamiseksi. Hän myös toimi yhdessä Anna Schreckin kanssa Varala johtajana yli 40 vuotta. Hän loi Varala ja TNV:n yhteistyölle ja lämpimille suhteille perinteet, jotka jatkuvat yhä.

Nuori seura järjesti valtakunnalliset juhlat

Syksystä 1911 lähtien seurassa toimi kaksi osastoa, alaosasto vasta-alkajille

yläosasto edistyneemmille. Kummallakin oli harjoitukset kahdesti viikossa.

Seuran jäsenet kokoontuivat paitsi voimisteluharjoituksiin, myös yhteisiin toveri-iltoihin ja illanviettoihin, joihin valmistettiin voimisteluesityksiä ja hilpeää ohjelmaa. Tampereen lähikuntiin tehtiin "hyökkäysretkiksi" kutsuttuja näytösmatkoja. Niiden tarkoitus oli kerätä pääsymaksuilla varoja seuralle, mutta ennen kaikkea levittää voimistelun aatetta ja herättää harrastusta siihen. Hyökkäysretkiä tehtiin mm. Ylöjärvelle, Hämeenkyröön, Teiskoon, Toijalaan ja Mänttään.

Varsinainen rahoituskeino oli iltami- en järjestäminen yleisölle. Tampereella iltamia pidettiin Puuvillatehtaan ja Pel- lavatehtaan juhlasaleissa ja Kauppaopis- tolla, ympäristökunnissa seurantalois- sa.

Liikuntaa tnv:läiset harrastivat yhdes- sä muuallakin kuin voimistelusalissa. Kesäisin urheiltiin paljon tavoitteena urheilumerkkien suorittaminen. Vuodesta 1923 alkaen pesäpallo oli seuran kesäharrastus 15 vuoden ajan. Sitä pel- lattiin Eteläpuistossa Mummukopalla.

Tampereen Naisvoimistelijat liittyi heti ensimmäisenä toimintavuonnaan voimisteluseurojen keskusjärjestöön, Suomen Naisten Voimisteluliittoon. Liitto järjesti valtakunnallisia voimiste- lujuhlia eri puolilla Suomea. Niihin tnv:läiset osallistuivat aina innokkaasti, sekä yhteisnäytöksiin että omilla ohjel- milla.

Suuri voimanponnistus ja iso kunnia nuorelle seuralle oli liiton seitsemänsien voimistelujuhlien järjestäminen Tampe- reella kesäkuussa 1911. Juhliin ilmoit- tautui 272 osanottajaa ympäri Suomen. Ulkomaalaisiakin tuli, mm. Ruotsista ja Unkarista. Juhlien kohokohta oli 200 voimistelijan yhteisnäytös Pyynikin ur- heilukentällä.

Seuraavatkin juhlat järjestettiin Tam- pereella, mutta vasta kahdeksan vuoden kuluttua, kesällä 1919. Ne olivat 1917 aloittaneen uuden liiton, Suomen Nais- ten Liikuntakasvatusliiton (SNLL), juh-

Tanssillinen voimistelu on liikuntaa kau- neimmillaan, näyttää Laura Huttunen. TNV on tanssillisessa voimistelussa vahva tarjoaja.

lat. Järjestelyistä vastasi jälleen Tampe- reen Naisvoimistelijat.

Talvi 1917 – 1918 oli sisällissodan re- pimässä maassa raskasta ja ankeaa aikaa. Voimisteluharrastukseen ei silloin ollut halua eikä mahdollisuuksia. Vuonna 1917 se oli kokonaan kiellettyäkin.

Syksyllä 1918 seuran toiminta elpyi kuitenkin taas, ja harjoitukset käynnis- tyivät rivakasti.

Tärkeä seurahengen lujittaja oli oman lipun hankkiminen. Vastikään itsenäis- tyneessä maassa toimiva naisvoimistelu- seura halusi osoittaa itsenäisyyttään ja isänmaallisuuttaan omalla lipulla. Käsin kirjoituilla havunoksilla kuvioidun lipun suunnitteli taiteilija **Martta Helminen**. Lippu vihittiin Tampereen voimistelu- juhliin kesäkuussa 1919.

**„TAMPEREEN
NAISVOIMISTELIJAT”**

237

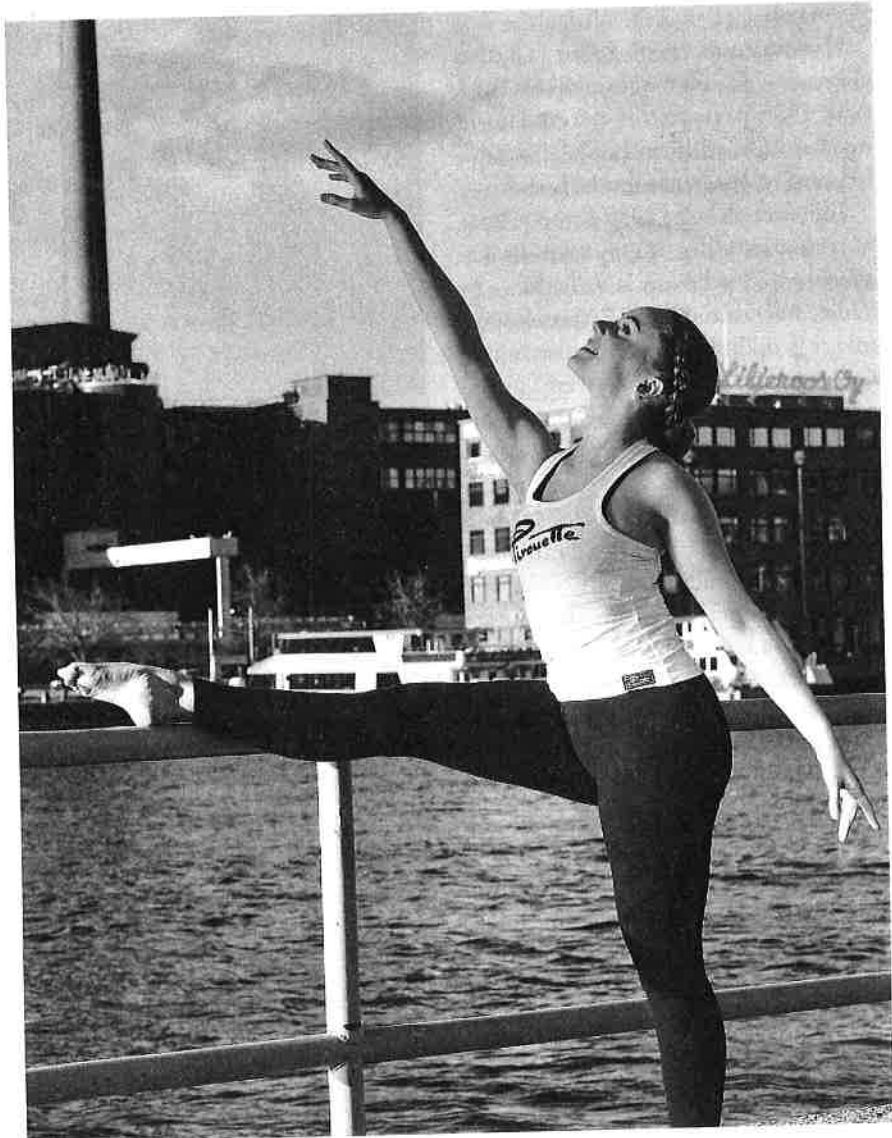
Saimi Kelonen

on hyväksytty „TAMPEREEN
NAISVOIMISTELIJAT” seuran

jäseneksi.

Tampere, 15. I 1919.

*Beva Oksanen
Helmi Rinne*

KUVA: IDA RISTANEN

TNV aloitti kesällä 1986 ensimmäisenä tamperelaisista seuroista kaikille avoimen kesäjumpan. Vauhdikkaat jumpat ovat vetäneet siitä lähtien joka kesä joukoittain voimistelijoita Koulukadun kentälle. Kuva on ensimmäisen kesäjumpan can-can -henkisistä päätteistä.

”Kapteeni katsoi horisonttihin...” Äitilapsivoimistelijoiden valloittava esitys nähtiin TNV:n näytöksessä Sampolassa 1980-luvulla.

Isot voimistelutapahtumat toivat väkeä riveihin

Helsingin kansainväliset voimistelujuhlat kesällä 1929 olivat vitamiiniruiske, joka toi lisää voimistelijoita riveihin ja uutta intoa toimintaan. TNV:n jäsenmäärä alkoi kasvaa, ja kasvu jatkui koko 1930-luvun. Vuosikymmenen lopulla jäseniä oli jo yli 400.

Harjoitusosastoja oli kolme ja lisäksi yläosasto, joka oli näytösjoukkue. Syksyllä 1935 perustettiin tyttöosasto ja myöhemmin erillinen koululaisosasto. Uutta oli myös kansantanhukerho.

Toiminta oli koko 1930-luvun vilkasta ja monipuolista. Voimistelun lisäksi suosittua oli urheilun ja vallankin retkeilyn harrastaminen. Voimistelunäytökset ja osallistuminen voimistelujuhlien esityksiin olivat entiseen tapaan ohjelmassa. Kohokohdiksi nousivat Berliinin olympialaiset 1936 ja Voimistelun Suurkisat Helsingissä 1938. Suomen kisajoukkueessa Berliinissä oli TNV:stä viisi voimistelijaa ja kuusi tanhuajaa. Suurkisoihin osallistui 129 TNV:n voimistelijaa. Seuran voimistelijat esiintyivät kaikissa kisojen päätapahtumissa.

Uutuus, joka sittemmin on vakiintunut voimisteluseurojen perustarjonnaksi, oli äiti-lapsivoimistelu. Sen uranuurtaja Suomessa on Tampereen Naisvoimistelijat. Seuran lastenjuhlassa oli keväällä 1939 aikuisvoimistelijoiden ja pikkutyttöjen yhteisesitys. Siitä alkoi äiti-lapsivoimistelu, jota ennen pitkää alettiin harrastaa TNV:n esimerkkiä seuraten muissakin seuroissa eri puolilla Suomea.

Sota rajoitti kaikkea harrastustoimintaa 1940-luvulla, mutta seuran toiminta ei keskeytynyt sotavuosiinakaan. Uutte-

KUVA: PIRJO LEHTOSEN KOTIAKISTO.

KUVA: PIRJO LEHTOSEN KOTIAKISTO.

rasti sekä voimisteltiin että esiinnyttiin. Sotaponnisteluihin TNV:läiset osallistuivat järjestämällä viihdytysiltoja mm. toipilaille sotasairaaloissa sekä lastenjuhliin, joiden tuotolla autettiin Itä-Karjalan lapsia ja sotaorpoja.

Suomen ensimmäiset suurkisat Helsingissä kesällä 1947 nostivat seuran uuteen kukoistukseen. Uusia voimistelijoita riensi riveihin sekä ennen kisoja että niiden jälkeen. Jäsenmäärä kipusi 1940-luvun lopulla pitkälti yli 500:n. Suurkisoissa TNV:läisiä esiintyi eri ohjelmissa ennätysuuri joukko, 374 voimistelijaa, lapsia, nuoria ja aikuisia.

Hyvät ja innostavat ohjaajat toiminnan selkäranka

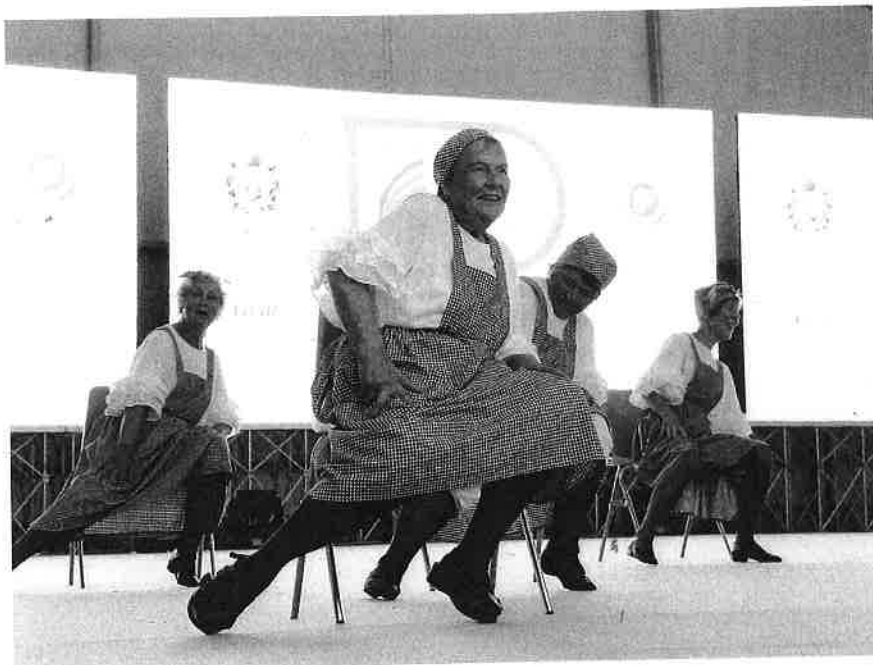
Kuntoilu- ja kuntoliikunta ampaisivat hurjaan suosioon 1960-luvulla. Voi-

misteluseurojen kilpailijoiksi tuli liikunta- ja kuntokouluja, joita perustettiin koko ajan uusia, Tampereelle erityisen runsaasti. Se oli seuroille kova haaste. TNV:ssäkin oli ponnisteltava, jotta voimistelijat eivät olisi siirtyneet pois seuran riveistä muunlaisen liikunnan pariin.

Ajan hengen mukaisesti harjoitusosastojen tunnit muuttuivat pääsääntöisesti kuntovoimistelukuksi, mutta sen rinnalle tuli vuosien myötä yhä lisää lajeja ja alettiin myös osallistua tyttöjen ja nuorten voimistelukilpailuihin. Seurassa on aina seurattu valppaasti liikuntamaailman uusia virtauksia. Niistä valikoidaan ja niitä muokataan tarpeen mukaan niin että suomalaisen naisvoimisteluun pohjaavien ja muiden jo tutujen lajien rinnalla tarjotaan aina myös uutta.

Säkkijärven polkkaa Italiassa. Anja Isotalon ja Pirjo Heliön suunnitteleva "Polkka puhuttaa" on TNV:n kilttaikäisten voimistelijoitten esitysohjelmiston ikisuosikki. Musiikkina on Säkkijärven polkka. Kuvassa Sirkka-Liisa Numminen (vas.), Airi Karima, Aila Rautanen ja Raili Tähtivyyö polkkaavat Golden Age -festivaalilla Italian Pesarossa syyskuussa 2018.

KUVA: AIRI KARIMAN KOTIARKISTO

Tampereen Naisvoimistelijoilla on kautta vuosikymmenten ollut osaavia ja innostavia ohjaajia, jotka ovat vetäneet salit täyteen ja kouluttaneet seuralle huipputaitavia valiovoimistelijoitten ryhmiä sekä tehneet niille hienoja koreografioita. Heitä ovat olleet **Bertta Reiho** 1930- ja 1940-luvulla ja hänen jälkeensä mm. **Kirsti Sirkkola**, **Helena Enckell** ja **Anja Isotalo**.

Valioryhmät ovat aina esiintyneet ututterasti sekä Suomessa että usein myös ulkomailla. Arvokas tunnustus seuran laadukkaasta koulutustyöstä ja voimistelijoitten tasosta on, että SNLL on monesti valinnut TNV:n valioryhmän Suomen ainoaksi edustusjoukkueeksi suurille kansainvälisille liikuntajuhlille ja kongresseihin.

Ikä ei ole taakka vaan voima

Ohjelmien harjoittelu suuriin liikuntatapahtumiin on seuran koko olemassaolon ajan tuonut osaltaan puhtia ja tavoitteellisuutta voimisteluun. TNV:läisiä on innostanut etenkin Gymnaestrada-festivaali, joka järjestetään joka neljäs vuosi jossakin Euroopan maassa. Vuoden 1953 ensimmäisestä Gymnaestradasta lähtien seuran voimistelijoita on aina ollut mukana suomalaisten suurissa kenttäohjelmissa ja myös omilla esityksillä.

Seuran ikääntyneemmät voimistelijat, ikivireät, ovat ottaneet omakseen Golden Age -festivaalin. Ohjelmien harjoittelu ja ulkomaanmatkat "kultai-

sen iän" liikuntatapahtumiin ovat antaneet voimisteluun uutta sisältöä ja päämäärää.

TNV:n voimistelutunteja oli vuosikymmenien ajan pääasiassa vain Tampereen keskustan kouluilla. 1980-luvulla toimintaa alettiin aktiivisesti laajentaa muuallekin.

Tänä talvena liikuntatunteja on yli kymmenessä paikassa eri puolilla kaupunkia, pääasiassa koulujen liikuntasaleissa. Lajikirjo on laaja: Vauvajumppaa ja perheliikuntaa. Kuntojumppaa ja ohjattua kuntosalivoimistelua. Voimistelu-

koulut alle 12-vuotiaille. Joogaa, pilates-ta, vesiliikuntaa. Tänsillistä voimistelu. Kesäisin kaikille avoin kesäjumppa. Siinä joitakin poimintoja. Harrastetunteja eri-ikäisille on kolmisenkymmentä viikossa ja lisäksi tanssillisen voimistelun kilpajoukkueiden valmennustunnit.

Voimistelijoitten ikähaarukka on leveä; kolmikuukautisista yli 80-vuotiaisiin.

Puheenjohtaja **Riitta Silaksella** on luotsattavanaan seura, jolle ikä ei ole taakka vaan voima. ☺

Tampere-Seurasta

Kauppakatu 1
www.tampere-seura.fi

Joululahjat Tampere-Seurasta

Kauppakatu 1

TÄYDELLISTÄ PESULAPALVELUA
VUODESTA 1951

VIINIKAN PESULA OY
ASUSTE-PESU

Puh. 212 6698
Nekalant. 34

KULJETUSPALVELU